

Наукові інтереси: підготовка інженера-педагога харчової галузі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOCHUBEI Tatyana Dmitrievna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Chair of Social Pedagogy and Social Work of the Uman State Pedagogical University name of Pavlo Tychyna.

Circle of scientific interests: actual problems of education and upbringing: history, modernity, perspectives.

LYULCHENKO Vyacheslav Grigorovich – Professor of the Department of Techno-Technological Disciplines, Labor Protection and Safety of Life of the Pavlov Tychyna Uman State Pedagogical University name of Pavlo Tychyna.

Circle of scientific interests: training the engineer-pedagogue of food profile.

Стаття надійшла до редакції 08. 01. 2019 р.

Рецензент – д.п.н. професор Радул О. С.

УДК:61:615

МЕДИНСЬКИЙ Сергій Володимирович –

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки і психології Львівського державного університету фізичної культури
<https://orcid.org/0000-0001-6082-6566>
 e-mail: sermedyn@ukr.net

**ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ ПІДГОТОВКИ
 ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ**

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Гострою потребою сьогодення в Україні постає необхідність висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців з відновлювального лікування. Ситуація ускладнюється внаслідок постійного збільшення чисельності постраждалих серед військових і цивільних громадян в зоні дії операції об'єднаних сил (ООС) на сході України. У багатьох з них є важкі поранення й ушкодження, які потребують негайної реабілітації і, насамперед, фізичної. У цьому процесі провідну роль відіграє фізична терапія та ерготерапія, що покращує якість лікування, прискорює процес відновлення функцій органів та систем, повертає працездатність, запобігає можливим ускладненням при різних захворюваннях і травмах, допомагає хворому розвинути навички самообслуговування, у випадках інвалідності пристосуватися до максимально активного життя у нових умовах, що відбулися внаслідок хвороби чи травми, а також до більш повної інтеграції в усі сфери його діяльності.

Наявна в Україні система професійної підготовки фахівців спеціальності «Фізична терапія» є достатньо новою та проходить період становлення. Підготовка фахівців з фізичної терапії в Україні пов'язана із затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 6 листопада 2015 року № 1151 таблиці відповідності Переліку напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра та магістра спеціальності «227 Фізична терапія, ерготерапія» галузі знань «22 Охорона

здоров'я» (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 1 лютого 2017 р. №53).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фізична терапія пов'язана з заходами, спрямованими на лікування та покращення функцій людини втрачених у наслідок вроджених дефектів та дефектів розвитку, травм, післяопераційних дисфункцій, ускладнень після хвороб тощо [7].

Нинішньому рівню розвитку фізичної терапії в Україні властива напружена ситуація у кадровому забезпеченні, що відзначається розбалансованістю між обсягами підготовки й реальними потребами у фахівцях із фізичної культури і спорту, відставанням змісту їх підготовки від реальних потреб і запитів часу.

Однією з причин, що перешкоджає широкому застосуванню фізичної терапії та ерготерапії є відсутність в медичних установах достатньої кількості кваліфікованих кадрів, підготовка яких сьогодні практично відсутня, як у системі медичної, так і у системі фізкультурної освіти держави і лише своєчасна та ефективна фізична реабілітація може допомогти людині. Існуюча в Україні система професійної підготовки фахівців зі спеціальності «Фізична терапія. Ерготерапія» (раніше «Фізична реабілітація») має порівняно недовгу історію і на даний момент зіштовхується з певними проблемами. Сьогодні таких фахівців готують переважно в інститутах фізичної культури, що в подальшому ускладнює їх працевлаштування в лікувальні заклади [3].

Потребу уніфікації підготовки фахівців фізичної терапії та впровадження єдиного стандарту реабілітації в Україні визнають і в

МОЗ. Професіонали в галузі реабілітації навчаються не у відповідності до міжнародних стандартів. Це є очевидним, оскільки навчальна програма та акредитаційні критерії істотно відрізняються від міжнародних та європейських стандартів. Кількість спеціалістів у сфері реабілітації теж недостатня; для усіх фахівців вагомою залишається проблема кадрового забезпечення реабілітації, яке не досягає світових та європейських стандартів. Кадри потрібні зараз та у великій кількості. Кожен пацієнт на найінтенсивнішому, підгострому, етапі реабілітації має отримувати щоденно три години індивідуальних занять з фізичним терапевтом, ерготерапевтом або іншим функціональним спеціалістом мультидисциплінарної команди [4].

Найбільш сучасним методом клінічних рішень та лікування у фізичній терапії є доказ-базована практика (Evidence-based practice). Суть цього методу полягає у поєднанні найкращих наукових розробок, експертних клінічних висновків та специфічності й індивідуальності пацієнта, що дозволить визначити та підібрати оптимальний курс фізичної терапії за наявних особистих обставин. Важливою характеристикою доказ-базованої практики є довготривалість курсу фізичної терапії [8].

Міністерство охорони здоров'я рекомендує залучати до навчальних практик у закладах охорони здоров'я студентів вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації, де здійснюють освітню діяльність у межах навчальних програм бакалаврського та магістерського рівня за спеціальностями «здоров'я людини», «фізична реабілітація» та «фізична терапія, ерготерапія». Така співпраця можлива через укладання відповідних угод. Відповідно до вимог міжнародних організацій, що займаються регулюванням професійної, освітньої та практичної діяльності ерготерапевтів та фізичних терапевтів (Всесвітньої Федерації Ерготерапевтів та Всесвітньої Конфедерації Фізичної Терапії), обов'язковим компонентом навчальних програм бакалаврського та магістерського рівнів для цих спеціальностей є навчальні практики з мінімальною тривалістю 1000 годин [1].

Таким чином, в Україні актуальним завданням постає потреба переосмислення цілей, завдань і стратегії професійної підготовки майбутніх фахівців із фізичної терапії відповідно до сучасних освітніх пріоритетів та необхідності забезпечення достатнього рівня компетентності.

Мета статті полягає у розкритті концептуальних засад, змісту та особливостей організації професійної підготовки фахівців із

фізичної терапії в системі вищої освіти в Сполучених Штатах Америки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Академічна спеціалізація «Введення у рухову терапію / Перед-фізіотерапія» (Pre-Physical Therapy) є однією з опцій на багатьох факультетах кінезіології, яка забезпечує студентів базовими знаннями, вміннями та навичками, що дозволяють їм обирати з-поміж багатьох магістерських програм у сфері охорони здоров'я. Таким чином, ця академічна спеціалізація не є завершеною та достатньою, а передбачає подальше продовження навчання в магістратурі.

Нами вже був проведений аналіз освітніх вимог до фізіотерапевтів з детальним описом побудови навчально-академічних вимог, висвітленням навчальних планів. Проведені дослідження свідчать, що для того, щоб отримати дану професію, потрібно здобути освітньо-кваліфікаційний ступінь магістра чи доктора за відповідною програмою. Водночас для того, щоб бути зарахованим в магістратуру за напрямком фізіотерапія, потрібно спочатку отримати ступінь бакалавра з відповідними складовими підготовки – перед-фізіотерапія [2].

Зрозуміти специфіку підготовки професійного фізіотерапевта можна на прикладі *університету Сліппері Рок (Slippery Rock University), США*. Варто зазначити, що даний навчальний заклад є одним із лідерів всієї країни, будучи третім університетом, який отримав право на видачу докторського освітньо-кваліфікаційного рівня, минаючи рівень магістра. Ще одним важливим моментом є те, що сама по собі перед-фізіотерапія не є академічною спеціалізацією (major). Вона зазвичай вивчається як опція у таких дисциплінах як кінезіологія чи біологія, хоча на рівні магістерських і докторських програм стає повноправною академічною спеціалізацією, за якою проводиться підготовка фахівців.

Отже, розглянемо варіант здобуття ступеня магістра наук у напрямку помічник лікаря (Master of Science in Physician Assistant Studies) за схемою 3+2, що означає здобуття ступеня бакалавра протягом трьох з половиною років навчання на бакалавраті та в подальшому два роки в магістратурі (незалежно від обраної базової бакалаврської освіти). Така можливість дозволяє студентам обирати навчання за даною опцією на рівні бакалаврських програм з-поміж наступних академічних спеціалізацій: «Атлетичних тренувань» (Athletic Training), біології (Biology), «Наукових основ тренувань» (Exercise Science), «Громадського здоров'я» (Public Health), «Менеджмент безпеки» (Safety

Management).

Університет Сліппері Рок пропонує здобути ступінь бакалавра наук з академічною спеціалізацією «Атлетичних тренувань» із опцією введення у рухову терапію (Bachelor of Science Athletic Training with Physicians Assistant Specialization), для чого потрібно завершити бакалаврську освіту обсягом у 120 кредитів (відзначається можливість завершити навчання протягом семи семестрів) [5]. Суттєвим є той факт, що ця опція пропонується для вибору лише студентам першого семестру навчання, що пояснює специфічну побудову навчального плану, який включає наступні блоки: – загальної освіти (Liberal Studies Requirements) – максимум 46 кредитів, – академічної спеціалізації (Major Requirements) – 60 кредитів, – додаткові вимоги коледжу зі спортивних та оздоровчих дисциплін (Exercise & Rehabilitative Science, College Wide Requirement) – 14 кредитів.

Відмітимо той факт, що окремо виділяють комплект дисциплін для опції введення у рухову терапію обсягом у 40 кредитів, які органічно вплетені у наявні блоки дисциплін.

Вимоги для завершення навчання із опцією «Введення у рухову терапію»:

- завершення дисциплін «Вступ до атлетичних тренувань» (Intro to Athletic Training), «Прикладна анатомія» (Applied Anatomy) як мінімум з балом В;

- середній бал (GPA) з блоку дисциплін академічної спеціалізації не нижче 2,75;

- рівень успішності з усіх дисциплін комплекту для опції введення у рухову терапію не нижче В;

- пройти клінічну практику обсягом у 50 годин під керівництвом сертифікованого фахівця з атлетичних тренувань;

- бути членом асоціації атлетичних тренувань університету Сліппері Рок;

- подати рекомендаційний лист, заповнений керівником практики та есе з визначеної теми.

Наступним кроком в опануванні цієї спеціальності є здобуття ступеня магістра наук у напрямку «Помічник лікаря» (Master of Science in Physician Assistant Studies). Ця інноваційна програма готує студентів до кар'єри в галузі охорони здоров'я, помічник лікаря, однією з найбільш швидко зростаючих професій у США, пропонуючи інтерактивні навчальні програми протягом першого року навчання і унікальний клінічний досвід протягом другого року. Випускники даної програми, отримавши ліцензію, зможуть проводити обстеження пацієнтів, діагностувати травми і хвороби, та забезпечувати лікування. Вимогою до вступу у магістратуру є: – ступінь бакалавра з наявною опцією введення у рухову терапію; –

опанований блок з 6 дисциплін із біології, обсягом у 15-20 кредитів; опанований блок з 3 дисциплін із хімії, обсягом у 9-12 кредитів; статистика – 3 кредити; психологія – 3 кредити; англійська мова – 2 дисципліни обсягом 6 кредитів; медична термінологія, як мінімум 1 кредит; – оцінка не нижче В з усіх зазначених дисциплін з біології та хімії, а також середній бал не нижче 3,25 з дисциплін представлених у попередньому пункті; – не менше 40 годин клінічної практики; – як мінімум 2 рекомендаційні листи, а також успішне проходження співбесіди.

Магістерська програма передбачає навчання протягом 24 місяців, з триместровим навчанням у кожному навчальному році, загальним обсягом у 116 кредитів, що різьняється від обсягу магістерської освіти у інших напрямках професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту у США [9].

Протягом першого року відбувається академічне навчання, спрямоване на засвоєння загальноосвітніх та спеціалізованих медичних дисциплін у наступних обсягах: літній семестр – 18 кредитів, осінній семестр – 21 кредит, весняний семестр – 21 кредит. Самі дисципліни не є об'ємними, їх обсяг від 0,5 до 2,5 кредитів.

Другий навчальний рік також складається з трьох семестрів, протягом яких передбачено, в основному, проходження клінічної практики, обсяг навантаження яких виглядає наступним чином: – літній клінічний семестр складає загалом 16 кредитів, серед яких на 4 академічні дисципліни відведено 7 кредитів, а на 2 програми клінічної практики №1 і №2 – 9 кредитів; – осінній клінічний семестр має обсяг 20 кредитів – 2 академічні дисципліни загальним обсягом 3,5 кредити та клінічні практики №3, №4, №5 і №6 загальним обсягом 16,5 кредитів; – весняний клінічний семестр обсягом 20 кредитів передбачає опанування 2 академічних дисциплін обсягом 3,5 кредити і клінічні практики №7, №8, №9, №10 загальним обсягом 16,5 кредитів.

Десять клінічних практик передбачають стажування у наступних напрямках: – практика №1 – РА 711 сімейна медицина (Family Practice Clerkship), обсягом 4,5 кредити тривалістю 4,5 тижні; – практика №2 – РА 712 внутрішні хвороби (Internal Medicine Clerkship), обсягом 4,5 кредити тривалістю 4,5 тижні; – практика №3 – РА 713 педіатрія (Pediatrics Clerkship), обсягом 4,5 кредити тривалістю 4,5 тижні; – практика №4 – РА 714 поведінкова медицина (Behavioral Medicine Clerkship), обсягом 4,5 кредити тривалістю 4,5 тижні; – практика №5 РА 715 – загальна хірургія (General Surgery Clerkship), обсягом 4,5 кредити тривалістю 4,5 тижні; – практика

№6 – PA 710 – спеціальні потреби населення I (Special Needs Population(s) Experience I), обсягом 3 кредити тривалістю 3 тижні; – практика №7 – PA 716 – здоров'я жінок (Women's Health (OB/GYN) Clerkship), обсягом 4,5 кредити тривалістю 4,5 тижні; – практика №8 – PA 717 – екстрена медицина (Emergency Medicine Clerkship), обсягом 4,5 кредити тривалістю 4,5 тижні; – практика №9 – вибіркова практика (Elective Clerkship), обсягом 4,5 кредити тривалістю 4,5 тижні; – практика №10 – PA 720 – спеціальні потреби населення II (Special Needs Population(s) Experience II), обсягом 3 кредити тривалістю 3 тижні.

Успішні випускники мають змогу пройти сертифікацію на національному рівні, щоб приступити до професійної діяльності.

Таким чином, описана програма в університеті Сліппері Рок при переході від бакалаврського рівня, академічної спеціалізації «Атлетичні тренування» із опцією введення у рухову терапію, трансформується на рівні магістра у напрямок «Помічник лікаря» (при такому переході магістерський рівень вимагає більших обсягів навчання).

У іншому варіанті цей навчальний заклад пропонує студентам можливість прискорити процес отримання кваліфікації доктора фізіотерапії за рахунок «швидкого способу 3+3» (Fast Track 3+3) протягом шести років навчання. Така поєднана навчальна програма надає змогу після завершення спеціальної бакалаврської програми з «наукових основ тренувань» з опцією введення у рухову терапію 3+3 (Exercise Science Pre-Physical Therapy 3+3) чи іншою, з нижче перелічених бакалаврських програм приступити безпосередньо до докторської програми «Фізична терапія» (the Doctorate of Physical Therapy program). В університеті Сліппері Рок існують наступні аналогічні бакалаврські програми для подальшого здобуття ступеня доктора з фізіотерапії: «Біологія» з опцією введення у рухову терапію 3+3 (Biology: Pre-Physical Therapy 3+3); «Громадське здоров'я» з опцією введення у рухову терапію 3+3 (Public Health: Pre-Physical Therapy 3+3); «Рекреаційна терапія» з опцією введення у рухову терапію 3+3 (Recreational Therapy: Pre-Physical Therapy 3+3); «Менеджмент безпеки» з опцією введення у рухову терапію 3+3 (Safety Management: Pre-Physical Therapy 3+3).

Розглянемо більш детально ступінь бакалавра наук з наукових основ тренувань з опцією введення у рухову терапію 3+3 (Bachelor of Science in Exercise Science 3+3 Pre Physical Therapy), що вимагає опанувати програму навчання обсягом у 120 кредитів протягом трьох років [6]. Це дуже прискорена і складна академічна програма, призначена

тільки для вступників на перший курс, але вона повністю відповідає рівню бакалавра (тобто студент в будь-який момент може перейти на традиційну бакалаврську програму). Під час третього року навчання студенти подають заявки для зарахування на докторську програму з фізичної терапії. Навчальний план прискореної освітньої програми складається з таких блоків: – дисципліни загальної освіти (Liberal Studies Requirements) – 46 кредитів, – природничі науки та комп'ютерні дисципліни (Basic Requirements and Computer Competency) – 4–6 кредитів, – дисципліни академічної спеціалізації (Major Requirements) – 45 кредитів, – дисципліни підтримки докторської програми з фізичної терапії – 13 кредитів, – дисципліни з додаткових вимог коледжу зі спортивних та оздоровчих наук (Exercise & Rehabilitative Science College wide Requirements) – 13 кредитів.

Окрім того відмітимо, що в блок дисциплін академічної спеціалізації входить комплект дисциплін з 24 кредитів для опції докторської програми введення у рухову терапію (24 credits accepted to Doctor of Physical Therapy).

Для успішного завершення цієї спеціальної бакалаврської програми з наукових основ тренувань ставляться наступні вимоги: – середній бал не нижче 2,75 (студенти, які претендують на продовження навчання за докторською програмою повинні мати середній бал 3,0); – за умови, якщо середній бал нижче ніж 2,75, студент переходить на навчання в «умовний семестр» (one semester probation), яких може бути не більше двох, на третій раз студент буде відрахований з програми; – з усіх дисциплін групи ERS чотирьохсотого рівня (400 level ERS Courses) вимагається бал не нижче C; – перехід на традиційну бакалаврську програму дозволяється тільки при наявному середньому балі 2,75.

Наступним етапом є здобуття ступеня доктора наук з фізичної терапії, минаючи ступінь магістра наук. Такий варіант здобуття ступеня доктора наук акредитований комісією з акредитації освіти у галузі фізичної терапії (Commission on Accreditation in Physical Therapy Education). Протягом навчання докторанти опановують ряд дисциплін з анатомії, неврології, патофізіології, мікроанатомії тощо. Основна мета програми полягає в підготовці майбутніх фізіотерапевтів, які демонструють компетентні, науково-обґрунтовані практичні навички, володіють професійним знаннями та вміннями в динамічному середовищі охорони здоров'я. Максимальний розмір групи студентів складає 50 осіб. Навчання

розраховане на вісім семестрів (включає два літніх семестри), має обсяг у 119 кредитів та наступну структуру: – шість семестрів з академічних дисциплін; – чотири клінічних практики загальною тривалістю 37 тижнів (2+5+15+15 тижнів, що відповідає 3+2+9+9 кредитам), дві з яких проходять після завершення академічних семестрів.

Умовами зарахування на навчання є: – наявність спеціалізованого ступеня бакалавра з наявністю річного курсу анатомії і фізіології з лабораторними, річного курсу хімії з лабораторними, річного курсу фізики з лабораторними, річного курсу з психології, курсу статистики; – середній бал за бакалаврську освіту не нижче 4,0 (нагадаємо, що максимально GPA може дорівнювати 4); – рівень успішності з вищезазначених дисципліни має бути вище С; – пройдена клінічна практика більше 100 годин під керівництвом ліцензованого фізичного терапевта; – три рекомендаційних листа (два з них від ліцензованих фізичних терапевтів).

Випускники задовольняють потреби галузі охорони здоров'я, споживачів і суспільства, сприяючи просуванню професії. Такий перехід у систему охорони здоров'я дозволяє адаптуватися до постійно мінливої медичної професії. В той же час стає вигідно використовувати таких фахівців у якості працівників середньої ланки які надають медичну допомогу та розв'язують медичні потреби регіону.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Підготовка профілем «Передфізіотерапія / введення у рухову терапію» в університеті Сліппері Рок, США є специфічно структурованою та передбачає здобуття ступеня магістра наук напрямку «Помічник лікаря» за схемою 3+2 (бакалаврська програма не надає фаху фізичного терапевта). Початково здобувається ступінь бакалавра наук обсягом у 120 кредитів з академічною спеціалізацією «Атлетичні тренування» із опцією «Введення у рухову терапію» протягом трьох з половиною років (обсяг блоку дисциплін академічної спеціалізації складає 40 кредитів та вимога до якості опанування кожної дисципліни не нижче «В», а GPA – не нижче 2,75). Наступним кроком є здобуття, протягом двох років (з триместровим навчанням у кожному навчальному році), ступеня магістра наук у напрямку «Помічник лікаря» обсягом у 116 кредитів. Програма передбачає 10 клінічних практик загальною тривалістю 42 тижні обсягом у 42 кредити. Також наявна навчальна програма, що надає змогу після завершення спеціальної бакалаврської програми з наукових основ тренувань з опцією «Введення у рухову терапію 3+3» приступити безпосередньо до

докторської програми «Фізична терапія». Вимогою для опанування програми є GPA – не нижче 3,0. Здобуття ступеня доктора наук «Фізичної терапії», минаючи ступінь магістра наук, розраховане на вісім семестрів (включає два літніх семестри) обсягом у 119 кредитів. Вимогою до зарахування на докторську програму є GPA – не нижче 4,0. Докторська програма передбачає 4 клінічних практики загальною тривалістю 37 тижнів обсягом у 23 кредити.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Лист МОЗ України від 19.05.2017 №317/13808.
2. Мединський С. В. Система професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту у Сполучених Штатах Америки: [моногр.] / С. В. Мединський. – Чернівці: Вид. дім «Родовід», 2016. – 472 с.
3. Професор Олена Дорофєєва: «Важливість впровадження спеціальності «фізична терапія, ерготерапія» в НМУ [Електронний ресурс]. – <http://nmu.ua/news/profesor-olena-dorofeyeva-vazhlyvist-vprovadzheniya-spetsialnosti-fizychna-terapiya.ergoterapiya-v-nmu/>.
4. У МОЗ обговорили впровадження єдиного стандарту реабілітації в Україні. [Електронний ресурс]. – <http://moz.gov.ua/article/news/u-moz-obgovorili-vprovadzhenja-edinogo-standartu-reabilitacii-v-ukraini>.
5. Athletic Training (BS) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: http://catalog.sru.edu/preview_program.php?catoid=24&pooid=3597&returnto=46.
6. Bachelor of Science in Exercise Science 3+3 Pre Physical Therapy [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.sru.edu/Documents/programs/curriculumguides/exscript.pdf>.
7. Fair S. E. Wellness and Physical Therapy/ Sharon Elayne Fair. – Sudbury: Jones & Bartlett Publishers, 2010. – 370 p.
8. Fetters L. Evidence Based Physical Therapy/Linda Fetters, Julie Tilson. – Philadelphia: F. A. Davis., 2012. – 192 p.
9. Master of Science in Physician Assistant Studies [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.sru.edu/Documents/programs/factsheets/graduate/FS-PA.pdf>.

REFERENCES

1. Lyst MOZ Ukrainy vid 19.05.2017 №317/13808. [Letter of the Ministry of Health of Ukraine dated May 19, 2017 No. 377/13808.]. Kyiv.
2. Medynskiy, S. V. (2016). *Systema profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia i sportu u Spoluchenykh Shtatakh Ameryky*. [System of Professional Training of Physical Education and Sports in the United States of America]. Chernivtsi.
3. Profesora Olena Dorofieieva: «Vazhlyvist vprovadzheniya spetsialnosti «fizychna terapiia,

erhoterapiia» v NMU. [Professor Olena Dorofeeva: «The importance of introducing the specialty» physical therapy, ergotherapy» in NMU]. [Elektronnyi resurs]. – <http://nmu.ua/news/profesor-olena-dorofeyeva-vazhlyvist-vprovadzheniya-spetsialnosti-fizychna-terapiya.ergoterapiya-v-nmu/>.

4. U MOZ obhovoryly vprovadzhenia yedynoho standartu rehabilitatsii v Ukraini. [The Ministry of Health discussed the implementation of a single standard of rehabilitation in Ukraine]. [Elektronnyi resurs]. – <http://moz.gov.ua/article/news/u-moz-obgovorili-vprovadzhenja-edinogo-standartu-rehabilitacii-v-ukraini>.

5. Athletic Training (BS). [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu do sait: http://catalog.sru.edu/preview_program.php?catoid=24&pooid=3597&returnto=46.

6. Bachelor of Science in Exercise Science 3+3 Pre Physical Therapy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu do sait: <http://www.sru.edu/Documents/programs/curriculumguides/exscipt.pdf>.

7. Fair S. E. Wellness and Physical Therapy/ Sharon Elayne Fair. – Sudbury : Jones & Bartlett Publishers, 2010. – 370 p.

8. Fetters L. Evidence Based Physical Therapy/Linda Fetters, Julie Tilson. – Philadelphia: F. A. Davis., 2012. – 192 p.

9. Master of Science in Physician Assistant Studies. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu do sait: <http://www.sru.edu/Documents/programs/factsheets/graduate/FS-PA.pdf>.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

МЕДИНСЬКИЙ Сергій Володимирович – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки і психології Львівського державного університету фізичної культури.

Наукові інтереси: система підготовки фахівців у вищій школі, закордонний досвід вищої освіти, підготовка фахівців фізичної культури і спорту.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

МЕДИНСЬКИЙ Сергій Володимирович – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Pedagogy and Psychology, Lviv State University of Physical Culture.

Circle of scientific interests: system of professional preparation of specialists in universities, foreign experience of higher education, professional preparation of specialists in physical culture and sports.

Стаття надійшла до редакції 30. 12. 2018 р.

Рецензент – д.п.н. професор Савченко Н. С.

УДК 378 (410)

ОРОС Ільдико Імрївна –

доктор філософії, ректор

Закарпатського угорського інституту

ім. Ференца Ракоці II

e-mail: ildiko@kmf.uz.ua

ПІДГОТОВКА ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ДЛЯ НАВЧАННЯ РОБІТНИКІВ НА ВИРОБНИЦТВІ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. В наш час необхідним є вдосконалення системи знань і вмінь для підвищення продуктивності праці, що здійснюють або викладачі ЗВО, які мають педагогічну освіту, але не мають професійної підготовки, або практики, які не мають педагогічної освіти. На основі аналізу численних зарубіжних наукових праць з'ясовано необхідність організації систематичної перепідготовки, підвищення кваліфікації, а також післядипломної освіти для фахівців-андрагогів різних напрямів і рівнів [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням підготовки персоналу підприємств для навчання робітників на виробництві у Великій Британії займаються вчені: П. Зага, С. Бабушко, Д. Бауд, Н. Міллер (N. Miller), Бел Хукс (B. Hooks), С. Ліб (S. Lieb), Л. Лук'янова, Т. Григор'єва та ін.

Метою статті є розгляд питання

підготовки персоналу підприємств для роботи з дорослими у Великій Британії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підвищення продуктивності праці вимагає постійного вдосконалення знань та вмінь, а отже, підвищення кваліфікації персоналу підприємств для навчання робітників. У зв'язку із зазначеним Велика Британія розробила свою політику щодо навчання на виробництві згідно із стратегією «Європа – 2020» (2011–2020), яка пропонує 3 головні фактори зміцнення економіки, як зазначає Л. Пуховська, – базові стратегічні цілі: зростання економіки, що базується на знаннях та інноваціях; – забезпечення екологічного зростання економіки; – забезпечення стимулювання економіки з високим рівнем зайнятості [9].

Внутрішньофірмова підготовка і розвиток виробничого персоналу – це феномен, характерний, передусім, для високорозвинених країн. За висловом Л. Пуховської, чільне місце